

„Primorski list“

izhaja vsaki 1., 10., in 20., dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Boučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja

Uredništvo in upravištvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nepravilna pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravištvo sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

„Aleluja — aleluja!“

Vesela „Velika noč“ je tu.

Veseli te dni povečuje narava in nadčutni svet. Narava je ponekodi že oblekla lepo pisano, praznično krilo; drugodi pa se ravno kar oblači. Pomlad je zakraljevala v teh dneh; vse se mladi v naravi: vsa narava je radostno vesela svojega ustajenja iz mrtvega zimskega spanja.

Le-to naravno veselje pa spopolnjuje in veča še ono, ki ga v teh velikonočnih dneh praznuje srce — krščansko.

Da, krščanskemu srcu je zunanje veselje v naravi odtisek onega, še stokrat bolj blaženega in slajšega veselja, ki je navdaja sredi skrivnostne pomladi, ki je zakraljevala tudi v njegovom notranjem.

In vstal je Kristus!

Da, vstal je v marsikaterem kristijanu; premagal je noč verske odrevenosti in temo krščanske malomarnosti in dejanske praktično-krščanske vnemarnosti!

O, da, da! Koliko milijonov src bije v tem trenutju svetih in največjih praznikov krščanstva za Kristusa, ki malo prej zanj niso bila! Milijoni so vstali po sv. velikonočni spovedi k novemu, mlademu krščanskemu spoznavanju v življenju. In to je tudi pomlad; duhovna vigred, ki vpliva združeno z navadnim mladoletjem tako prečudno, tako skrivnostno, tako ljubeče, da po pravici vslikava kristijan: Velika noč je najveselejši praznik v letu!

Veseli je zavladalo v srcih in vesteh posamnikov; gospodarji so z nova sklenili tesneje zvezo se svojimi družinami: naprej jim hočejo biti očetje: skrbni, ljubeči očetje. Može in žene združuje pomlajena vez krščanske ljubezni, katero so si z nova obljubili ob svojem duhovnem vstajenju. Otroci pa so zaprizezali na zastavo ljubezni in pokorščine do svojih starišev. Vse se je zvravnalo, kar je bilo krivega... Zdaj vlada soglasje v milijon družin. O sveta Velika noč! Kako socijalen je ta praznik! Kristus-ljubezen, očetstvo-materinstvo, sinovstvo in hčerinstvo, ki se morda doslej v mnogoterih družinah ni poznala — je vstalo iz groba.

Zdaj pa je prijetno, tako prijetno bivati mej svojimi ljubljenimi in ljubječimi.

Da, da, Kristus je vstal in vstal je zlasti tudi pri nas Slovencih, ki smo vreden narod, bolj kakor kateri drugi.

Če bi hoteli preštevati rdeče listke vseh onih, ki so bili povabljeni h duhovnemu vstajenju mej Slovenci, bi se pač vtegnili prepričati, da takih, ki se niso odzvali in torej tudi ne praznujajo veselega vstajenja, je malo, malo... Ako bi trdili, da niti na 100 vernih Slov. jih ne pride niti pet, bi mar rekli preveč?

In tak narod, kršč.-katoliški narod, kakor so Slovenci, naj bi se klonil 5% svojih odtujencev, ki se za krščanstvo več ne brigajo?

Ne, ne! Ni ga naroda, ki bi imel večjo pravico imenovati se kršč. katoliškega, nego je slovenski, pa tudi ni naroda, ki bi imel večjo pravico vladati in vojni biti katoliški, nego je ravno naš slovenski narod!

Da bi le vsi tisti možje, ki se ne sramujejo v tem času visoko dvigati zastavo duhovnega vstajenja v svojem srcu, ki so očitno pred ljudmi ali bolj skrito storili svojo velikonočno kršč. dolžnost, tudi v javnosti povzdignili svoje katoliško in praktično krščanstvo, pa bi imeli združeno katoliško Slovenijo... eno samo stranko brez razkola.

Oni 5% liberalnih odtujencev bi zginil kakor kapljica v potoku. In, ali je to res tako nemogoče?

Kaj ni mar tisti vseslovenski shod pa svojem bistvu katoliški shod? Kje mej narodi pa je še bolj mogoča enojnost, kakor je to pri našem le poldrugo milijonskem narodu? Kje je nadalje pogubniša razdvojenost, kakor je pogubna ravno nam, številno tako neznatnim Slovincem?

Zato pa, mi vsi, ki smo ustali duhovno v svojih srcih k praktičnemu krščanstvu, ustanimo tudi politično k kršč. kat. vseslovenski enojni politiki. Le tako, in samo tako bode praznoval tudi naš narod v celoti enkrat veselo Veliko noč... narodne slobode in ravnopravnosti... politično alelujo...

Narodno gospodarstvo.

Iz Kanalskega. Mislim, da ga ni z lepa glede cest tako zanemarjenega okraja, kakor je ravno kanalski, in zlasti svet mej Sočo in Judrijem.

Vse to površje obsega jedno kvadratno miljo precej rodovitnega, vsled slabih razmer pa zanemarjenega sveta. Ljudje se pečajo predvsega s travniki in gozdi. Nahajajo se tudi, okrog vasij, ki so raztresene po obeh straneh griča, obdelane njive in vinske gorice. Radi lepih pašnikov uspevala bi v teh krajih posebno živinoreja. Mnogo, mnogo zboljšalo bi se lahko tudi pri kmetijstvu, toda manjka skoraj poglaviti pogoj — ni cest ni zveze.

Vcelem okraju je namreč samo ena cesta, po kateri se človek lahko pelje s konjem. Samo po eni se da voziti z volji, pa le za silo. Vse druge poti rekel bi so pa kozje, in najbolje bi vkrenile oblasti, ako bi jih kar prepovedale in zaprle.

Omenim naj samo pot čez Strmec, ki pelje dalje na Kojško. Koliko nesreč se je že tam pripetilo!

Kakošna je pa še le pot iz Srednjega v Ročinj! Na tem potu ubil je pred

leti mrtev — živega! Čudno, ali ne? Vender resnično. Nesli so namreč mrliča v Ročinj k pokopu. Na ovinku, ki je res brez vseh ovinkov ovinek, zdrsnje se sprednjemu nosilcu, krsta pade nanj ter mu razbije črepino. In še dandanes kažejo ti ono mesto rekoč: „Tu je ubil — mrtev — živega“.

Pota pa, ki vežejo vasice: Koščina, Breščina, Strmec, Britof, Bajti, Šrebrljak, Zelinje, Ukanje, Velendol in Mišeki, so za vožnjo popolnoma nerabljiva. Vse te vasice, sploh vsa zapadna stran pogorja bila pri izključena od vsega sveta in vsake zveze, da ni takoj ob Judriju, že na italijanski strani prav lepa cesta, po kateri spravljajo Idrci svoje pridelke v Čedad ali pa v Videm.

Koliko težav in sitnosti pa morajo prestajati pri tem, ve le tisti ki je skušal.

Kedar namreč hočeš spraviti voz na ono stran, moraš iti prvič iskat listek za živino k c. k. financij v Zapotok. Potem se moraš zglasti pri italijanski finančni straži. Zdaj, čakaj do solnčnega vshoda, ker prej ne sme nič čez mejo. Ko si srečno, a težavno dospel na italijanska tla potem plačaj; pa le hitro, — fini in potrpljivi ravno niso oni gospodje brigadirji, — cela dva franka! Če ti pa še dajo spremni listek, n. pr. za žito, dodaj pa še jeden frank in pol.

Ako je bil torej kmet tako srečen, da je oddal blago v Čedadu, naj le podviza, da pride do večera nazaj do meje, če ne, mora čakati zopet do drugega jutra.

Če mu pa sreča ni bila mila in ni mogel prodati blaga v Čedadu, kaj mu

kaže drugega, nego ž njim naprej v Videm. In ako ga vidi tretje jutro doma, srečen je. Kar je pa za blago skupil, snedli so skoraj vse potni stroški. In vender je ljudstvo primorano kupčevati le z Italijo, saj z domačo deželo nima ni kake vožne zveze. Tam na Laškem pa mora svoje blago takorekoč zavreči, da dobi kako palanko sebi in svoji družini.

Komaj si moreš misliti žalostnejših razmer, v kakoršnih živi ljudstvo tod. v svoji lastni državi opazuje se mu vsaka stopinja. Vsaka goved v hlevu mora se zaznamovati, vsaka sprememba pri živini se naznaniti. Če hoče kdo svojo vino, domačega pridelka kam drugam nesti, je mora naznaniti. Če prinese ubogi mejaš za svojo potrebo kako stvar iz Kanala ali Gorice, mora dokazati odkod da je, če ne se konfiscira, in posledice občutil bo bridko.

Zares skratka: ljudstvo tu na meji živi redno v nekakem izjemnem stanju, pravo evropsko ubogstvo!

In če pogledajo naši ubogi siromaki, ki so vedno in vsekdar iz dna srca zvesti vladarski hiši, tja čez mejo, čez rečico Judrij, vidijo, kako je skrbelo onostranska vlada, da je lepo in zložno cesto zboljšala položaj zapuščenih sosedov, podanikov.

Ali jim ni milo pri srcu? Tam skrb, tu brezbriznost! Ali ne trpi pri tem tudi vglad države?!

In dasi je ves ta kraj rodovit, na kako nizki stopinji je poljedelstvo! Kje so pa tudi sredstva, s kojimi naj se zboljša? Travniki potrebujejo pravilnega gnojenja. Kako pa dovažati gnoj, zlasti

9

LISTEK

Moja doba in podoba.

Spisal Andrej Marušič.

(Dalje.)

Kakor sem v otroških letih včasih pasel ovce in „št. andreške fazane“, t. j. neumne „pičulate“, tako sem tudi kot „latinec“ — o počitnicah — gonil vole in konje na našo „senžet“ (senožet) na južnem koncu vasi, pičle 1/2 ure od doma. Jezdec pa nisem bil nikoli prav dober, zlasti zajezditi konja od tal nisem znal, moral sem imeti kako višje podnožje. Konj, ki je svojega jezdecu poznal, nesel me je, kamor je hotel, zlasti če so mu nagajale konjske muhe. Oh, kako dobro je, sem si mislil, da ima konj grivo, za katero sem se z obema rokama držal.

Kot „latinec“ sem rad igral na karte; igrali smo na Rojicah ali Nad-skalami za kako mejo (t. j. živo ograjo pri potih, oziroma njivah) Navadne igre za en krajcar so bile: „kalabraga“, „briskula“, „treinta-un“ in „bankuc“; poslednji dve ste bili „hazardni“ igri. Čutil sem včasih vsu resnico pesnikovih besedi, ki smo se jih v šoli učili: „Weihe die Zeit nicht dem Spiele gebildeter Blätter“, ... „Vieles Unheil folgt der Empfindungen stürmischem Wechsel“. Hvaležen sem očetu, da je zatri v meni veselje do igre, predno je postalo stratu. Skočil je namreč nekega večera nenadoma izza meje, pobral nam karte in jih vprico nas razrezal; malo je manjkalo, da ni prišlo še kaj hujšega. Ta drastična kazen je imela pri meni trajen vseh.

„Nóli!“ Gorkega zajuterka nisem bil vajen prvih 8 — 9 šolskih let. V predmestju blizu kapucinov sem ukupil en krajcar „nóli“-ja (t. j. hlebček kruha iz pšenice moke niže vrste) in, dokler sem bil še majhen, mlel ga gredé gori po ulicah proti Travniku. Po hišah, zlasti v nunski ulici, so ob tisti uri smodili in mleli kavo, ktere duh mi je bil posebno prijeten; kavo piti, pa ni bilo še modérno pri nas, bilo je preveč gosposko.

Od l. 1838/9 — 1845 sem ostajal o poldne v mestu, zvečer pa hodil domú. Kot tretjo in četrtošolec na gimnaziji (1841/2 in 1842/3) sem stanoval v zavodu gluhomemih, s kterimi sem prav lahko občeval, ker sem skor vsa njihova znamenja poznal; z njimi sem obedoval, z njimi molil. Bilo je to v Fornasarijevi hiši št. 4 v ulici sv. Klare, prav v tistih prostorih od zadej, kjer je zdaj en oddelek slovenske šole in slov. otroški vrt. Ravnatelj v zavodu je bil, kakor sem že popred povedal, moj rojak in bivši katehet vrli g. Iv. Budau. — Iz teh 2 let par anekdot! Nekega dne je učil g. B. gojence na vrtu gnoj kidati in trositi po lebah, kar pride nenadoma g. knez-nadškof Frančišek Ksav. Lušin. Jez sem ga brž zagledal, gluhomemih tudi, samo pridni ravnatelj — v ponošeni suknji z vilami v rokah — ga ni videl; bil je na nasprotno stran obrnjen. Nemi so ga z znamenji in krikom opozorili na visocega gosta. Smilil se mi je ubogi ravnatelj v svoji zadregi, ko ga je ponižni in pohlevni nadškof prijazno nagovoril in pohvalil. — Gluhomemih so sploh trmastí in imajo marsiktero napako. Enkrat n. pr. so vrgli vse učne knjizice v stranišče. Kaj stori ravnatelj? morali so sami vprico njega stranišče iz-

trebiti, knjizice izvleči in oprati ter se spet po njih učiti. To je bila lékcija!

Na nižem gimnaziju sem nosil še kratko jopo in kapo. Ko sem bil dognal IV. razred, napové oče nekega dne m. septembra: „V nedelju pujdemo na Svetu Horu“. Oh, kako sem se jez veselil! Pride nedelja, vstanemo ob 3. uri popoldni; jez se oblečem, umijem; ko sem pa hotel obleči navadno kratko jopo, oglasi se oče: „Ne, kapót obleči, ali prej ostani domá“. To je bila strela z jasnega. Doma ostati? nemogoče! Ni bilo torej drugače, ko obleči v prvo nesrečni kapót, kterega sem imel že nekaj časa v skrinji, pa ga nisem hotel nositi, ker me je bilo sram in ni bil po mojem okusu. — Oče pa me je hotel imeti gospoda!

K popoldanji službi božji — k litanijam — ob nedeljah in praznikih sem hodil do novembra 1845 v Št. Andrež. Med krščanskim naukom, ki sem ga že znal, prebiral sem v sakristiji škotski duhovski šematizem, krajevna in osebna imena; vedel sem, bolj ko zdaj, kje je ta ali ta duhovnik. Tudi osebno sem mnogo dekanov, župnikov i. dr. poznal; tako n. pr. zadnjega „cesarsko-kraljevega“ župnika v Solkanu, Fil. Perica, in pa vikarija št. ferjanskega Ant. Maliča, ki je sklepal pridige navadno z besedami: ... Tako delajte, da boste „vredni purgarji nebeskega kraljestva“. — Ko sem bil neki krat ves zamaknjen v svoje berilo, slišim, da me kliče gospod kapelan (Ant. Kobal): „Marušič! Stopim iz sakristije in, ker nisem vedel za kaj gre, ponovi mi vprašanje: „Kdo je nesel kosilo Danielu, ko je bil med levi? Jez se srčno odrežem: „Habakuk. Primu ga je angel za lasa in nésu k jami“. — Še pred tem časom, po smrti g. kapelana Persolja-e, o pustu 1839, je hodil kapelana nadomestovat kórni vikarij Jož. Grusovin iz Velike cerkve — trd furlanski Gorican. — Pri krščanskem nauku vpraša neko nedeljo: „Ti, fant, je Bog tudi v péku? Fant: „ja“. Gospod: „Kaj pa dela Bóg v péku? Fant molči. G.: „Ali se gréje morebit“ zdaj, k' je snég? Smeh po vsej cerkvi, tem bolj, ker se je vi-oki vikarijev glas odmeval s podstropja. (Izgovarjal je g. Grusovin konečni „g“, kakor trd „k“, vsak „e“ pa debelo kakor nemški „ä“ ali latinski „ae“).

Ples. (Pa ne, da bi se kdo pohujšal!) Že naprej naj povem, da nisem svoje žive dni nikdar plesal, pač pa sem hodil „hladat“ hódci. Tako smo rekli v Št. Andreži, ko je šel kdo k plesišču, po leti pod milim nebom, o pustu pa v sobi. Jez sem — obrnivši „brejarju“ hrbet — res samo „hladev in poslušev hódci“, kterih je bilo do l. 1848 navadno po pet: bas, škánt (gosli), klarinét (piščalka), dolga in krajša trobenta. Še le od l. 1848. naprej je prišla v navado „banda“ z velikim bobnom. V tem, ko sem „hódcí hladel“, zavpil je navadno tam kje blizu dvoriščnih vrat kak „lačenberger“ iz mesta: „Čipsa! čipsa! — Kdor ne vraga, nima blaga“; pa smo tekli vsi tje. „Čipsa“ je bila igra v kocke, jako zapeljiva za mladino. Všeč mi je bil pri poletnih plesih duh od šopkov, ki so jih imele dekline. V teh šopkih so morali biti nageljni, majaron, meta, baziljka in luiza. — Ples na kmetih je bil v mojih mladih letih prav nedolžen memo sedanjega. Če se je primerilo, da je med plesom zvonilo za mrliča, prenehali so, dokler ni odzvonilo! tako tudi ob „Ave-Mariji“. — Na „naš seminj“ (3. nedeljo julija) so šli fantje z godci pred litanijami storit „šunadu“ (Ständchen) ne le županu, temuč tudi „gospodu“ (kapelanu). (Dalje prih.)

umetni, ko je svet tako rekoč z deskami zabiti!

Sadjereja bila bi zlasti za Srednje, Kambreško in ob Judriju velikega pomena, če bi se sadje moglo kam izvažati. Da, še celo vinarstvo bi se povzdignilo, ako bi kmet le mogel kam odpeljati svoje vino. Koliko bolj uspevala bi tudi živinoreja, ako bi bile vožne ceste in zveza z deželo!

Prebivalstvo idrsko plačuje sedaj okrog 6.400 gl. davka; kako pa, ne prašaj me! Če bi bile pa cestne zveze, da bi se zboljšalo poljedelstvo še višje bi radi plačevali in lažje, kakor pa sedaj to svoto.

Tako si pa morajo, posebno prebivalci ob Judriju, s tem pomagati, da se kaj kar od kraja les, katerega, vozijo potem na Laško, ali pa žgo z njega oglje, ki gre potem isto pot. Kam pa pridemo z gozdi, če bo šlo tako naprej? Žalostne goličave kazale bodo kmalu gola svoja rebra!

Koliko pa trpi slednjič v zdravstvenem oziru ubogi Idrc! Pridi sem in poglej! Vse na hrbitih znositi, vso zemljo z lopato premetati, ni mala reč!

Ni čudo torej, če kljub zdravemu podnebu, ljudstvo hira in peša!

Zato smo z veseljem pozdravili naznanilo, vrlih naših gg. poslancev: grofa Alf. Coroninija in dr. Ant. Gregorčiča, da se hočeta potruditi, da izposlujeta pri visoki vladi, da se z njeno podporo zgradi cesta: črez Vrhovlje, Kobališče v Marjino Celje in od tam v Kostanjevico. Po tej cesti zvezane bi bile vse vasi z Brdi in dalje z Gorico. Kolikega pomena bila bi pa ta cesta še le v strategičnem oziru vedo povedati gg. častniki, ki so tod svet pregledovali, bolj nego mi! Saj bi se dalo iz te ceste nadzorovati in opazovati celo mejo.

Ko bi bila ta dovršena, zavnala bi se gotovo tudi pot iz Marjinega Celja v bližnji Kanal tako, da bi mogli po njej brez nevarnosti voziti, kar pa sedaj ni!

Da bi se slednjič zgradila tudi za Anhovo cesta na Plave, je potem več kakor gotovo.

Hvala in priznanje torej vrlima gg. poslancema, ki se potezata tudi za zapuščene Idrc ob meji. Hvala jim zlasti, da sta dobila od visoke vlade zagotovilo, da prispé z 80% doklade k zgradjenju ceste! Zares Jépa pomoč!

Občin sveta dolžnost pa je sedaj, da k ponujeni visoki dokladi dolože še onih 20%. Pa še ti ne bodo celi. Zagotovljene naj bodo, da jim bo tudi slavni deželni odbor šel na roko, kar bo le mogel. Zraven izplačale bodo pa lahko one male odstotke v delu in denar ostane v deželi — doma!

Tako vender pride počasi tudi tužna Idrija in sploh kanalski okraj kam naprej, v kar Bog pomôzi!

Vam županstva in starešinstva pa zakličem s pesnikom:

Išče te sreča
Um ti je dan,
Našel jo bodeš,
Če nisi zaspan!

M. Celjski.

Dopisi

Iz Tomaja. Zanimalo bode gotovo marsikoga, da je po preteku dobrih 13 mesecev za dobila naša posojilnica končno svojo moč.

Natančneje vam sporočim svoječasno, kako in zakaj ni hotelo c. kr. pomorsko sodišče v Trstu naše posojilnice spoznati pravomočnim, čeravno obstoje posojilnice po ravno istih pravilih, Bog vé že v kolikih krajih.

Ne bom tajil, če rečem, da nas je hotelo c. kr. pom. sodišče z svojim zavračanjem pravil urutiti in vzeti nam popolnoma veselje do posojilnice. Ali pa nam je hotelo prihraniti troške ustanovitve, ker imamo že itak drugi 2 društvi v Tomaju. Posrečilo bi se jim bilo, da niso naleteli na tako jeklene značaje, kakor so tačas v Tomaji bili. Mej temi naj omenim prvega buhitelja do posojilnice č. g. Schifferja, sedaj službojočega vikarja na Barki. S tako požrtvovalnostjo zamore le oni delati, koji ljubi svoj rod, kakor je to storil č. g. Schiffer, čeravno rojen Kranjc. — Naša presčna mu hvala za njegov trud.

Močno nam je šla na roko ob tem tudi zveza kranjskih slov. posojilnic z g. dr. Sušteršičem na čelu, koji poslednji je moral še celo na Dunaju interperirati just. ministru radi naše posojilnice. Tem potom budi jim izrečeno naše največje priznanje in hvala.

Konečno naj izrazim svojo željo, da bi Bog dal, da se po našem kršnem Krasu ustanovi še več posojilnic, da se naše sicer ubožno ljudstvo izogne gospodarskemu propadu.

Pozno smo pričeli, tako da ni nekjih gospodarjev več rešiti, ali bolje, da jih otmemo nekaj, nego da nam propadejo gospodarski vsi!

Velekoristi je tudi, da se pripravimo z našimi malimi kmetijskimi posojilnicami na boj, ki nam ga bo menda v kratkem biti z neko „Banco agrario“ v Trstu.

Naše ljudstvo v potrebi vzame sedaj na posodo tudi judežve groše, če pa bo trdno, liki skala za svoj lastni interes in na svojih lastnih nogah.

Na delo toraj kraški rojaki, Komen in Sežana sti tudi pripravi mesti v napravo kmetijskih posojilnic.

Naša tomajska za drugo leto menda razširi svoj delokrog za vso faro tomajsko. Drugič bolj natančno:

Tomajc!

Iz gorenje Vertojbe. Podpisani prosijo prav vljudno, naj bi slavno uredništvo cenjenega „Primorskega lista“ blagovolilo sprejeti v prvi prihodnji list naslednja pojasnila na dopis „iz Vertojbe“ v Soči št. 26 tega leta, ki ga je odposlal neki „Domačin“? uredništvu Soče v lastno sramoto.

Najprvo moramo omeniti, o uvodu dopisa v katerem „Domačin“ pravi, da ni njegov namen učiti čitatelje (sočine) kako se sadi krompir. Mi ki dobro poznamo onega „Domačina“, se moramo tej njegovi opazki le smejeti, kajt. dobro vemo, da „Domačin“ še ne zna saditi krompirja, kako torej bi zamogel druge učiti? Pa pustimo to, in poglejmo kaj piše nadalje, in sicer o sv. misijonu, ki smo ga imeli v vertojbski duhovniji.

Kar je pisal od začetka v devetih vrstah, je tako resnično pisal kakor človek, ki ni podvržen najmanjši laži, ali že v deseti vrsti se je „Domačin“ stemnelo v razumu, kajti drugače bi ne bil pisal kaj takega, ako ne iz hudobnega namena, pa iz sovražnega duha. kajti podpisani župan in podpisani gorenski starešini, niso bili nič manj veseli, kakor č. oo. misijonarji in preč. g. vikarij po sklepu sv. misijona.

V potrjenju in pojasnilu tega povemo resnici na ljubo, naslednje istinitosti:

Preč. g. Iv. Rojec, kurat v Biljah, ki je tudi pri sv. misijonu pomagal kolikor so mu lastni domači opraki dopuščali, si je prizadeval, da bi bil spravljen skupaj neki zbor, z namenom, da bi se pri tem občinskem zboru dogovorili, in si roke podali v znamenje sprave, in bodo od sedaj si sovražne stranke se resnično odpovedale nadaljnemu hujskanju in šuntanju ljudstva; (to se je godilo žalibog le v doljni Vertojbi do sv. misijona, in po sv. misijonu se še nadaljuje hujskanje neprenehoma). In res, na večer po sklepu sv. misijona, so se zbrali starešini pri prečastitem g. vikariju, pa ne na večerjo, kakor piše „Domačin“, ampak k dogovoru in spravi, ki se je imela dognati oni večer; a da je hrup bil še večji so dolenski starešini pripeljali seboj vsaki še po dva pomočnika, da bi bili za zmago bolj gotovi.

Neresnico (da se ne rabi druge besede) pa je pisal „Domačin“ da je župan branil se podati roko v spravo pl. Lokatelj in drugim starešinom iz doljne Vertojbe, ampak vsi so si podali roke brez izjeme; drugo kar čenča „Domačin“ o preč. g. dekana, da je on pozval Lokatelja in starešine iz doljne Vertojbe, naj bi se združili z gornjo Vertojbo, in da je na ta stavljeni predlog (?) ustal (ni bilo treba ustati ker do takrat nobeden še sedel ni) in šel in za njim vsi (?) starešini, so le izmišljotine bolne glave „Domačinove“. Res pa je, da župan ni hotel podpisati zapisnika, ki se je bil napravil na pritisk starešinov in njih podvojenih pomočnikov iz doljne Vertojbe, da bi se omejila pri prihoduji volitvi volilcem pravica prste volitve, ali prav za prav da bi bili prisiljeni volilci voliti, kakor bi neki odbor komandiral, z namenom, da bo župan v dolj. Vertojbi. Tega zapisnika torej župan ni hotel podpisati, pa ne zaradi „njegovih ljudi“ ampak zato, ker se je za časa svojega županovanja že toliko naučil, da je vedel, da takega dejanja ne dovoljuje postava, marveč da tako ravnanje zakoni naravnost in ojstro prepovedujejo, in zato ni župan hotel zapisnika podpisati. Smešno pa je kar čenča „Domačin“, da je dolenska večina hotela gorenski manjšini podati roko. Na to svetujemo „Domačinu“, da ko mu ozdravi glava, (ako je sploh upanje da ozdravi) naj se poda k c. kr. davkarskemu uradu, in bode se prepričal, da davčna občina gornja Vertojba plačuje nad 100 gl. več davka kakor doljna, potem naj se poda k deželni računariji in bode videl, kdo je zalagal za doljno Vertojbo, za bolnišnične stro-

ške; in slednjič najprosi preč. g. vikarija da mu pusti pogledati v statistične izkaze prebivalcev. — Morda se potem mu razvedri v glavi, da bo videl, da ni nikjer večine v dolj. Vertojbi razven nekaj hiš, koje so pa brez prebivalcev. Dalje praša „Domačin“ od kod izvira sovrašstvo, kdo da je prav za prav „punter“? (za to besedo se bomo še videli pri sodnji).

Mi odgovarjamo na to, da oni je punter, ki z besedo in pisanjem po časnikiščuva in hujska ljudstvo, on je izvornik sovrašstva, in le njemu pritika ona beseda. Onih večnih preprirov pa je kriv „Domačin“ in njegovi pajdaši, ki so ljudstvo hujskali in je še vedno hujskajo proti napravi prepotrebnega lastnega duhovnijskega stanovanja, ki ga je župan na ukaz duhovskih in svetnih oblastniji dal napraviti.

Nepotrebne stroške delajo občini doljna Vertojba pa le „Domačin“ in njegovi pajdaši, za kar so bili od svetne oblastnije že pokarani.

Dalje ko je „Domačin“ pisal, bolj ga je glava bolela, in sicer tako, da zaradi bolečin se ubogi ni nič več zavedal kaj piše. Podajamo čitateljem nekoliko pojasnila, glede osnove domače zavarovalnice goveje živine: Dne 13. februarja tega leta se je občinstvo, oziroma posestniki goveje živine so se zbrali v tutajšno sočo, da bi se o tej zadevi posvetovali, in prišli so skoro vsi iz gornje Vertojbe. Preč. g. kaplan iz Št. Petra je bil tako dober, da nam je prišel na pomoč, in nam prav lepo vso to zadevo pojasnjeval, tako da smo bili vsi prav zadovoljni.

Preč. g. kaplan pa niso imenovali ne sv. Jožefa niti sv. Janeza, kakor se je „Domačinu“ v bolni glavi sanjalo, ampak g. kaplan je povdarjal, da društvo se bode zvalo: „Zavarovalno društvo Vertojba“ in je tudi jasno poudarjal, da odbornikov mora biti v vsaki občini polovica, in ako bode izvoljen predsednik v gornji Vertojbi mora biti načelnik v dolj. Vertojbi; ako bi bil tajnik voljen v gornji Vertojbi mora biti blagajnik v doljni Vertojbi in naopak. Ceniteljev in razsodnikov mora tudi biti v vsaki davčni občini polovica, in proti temu, ni bilo slišati nobene naj manjše besede ugovora, ampak toliko gorenci kolikor dolenci smo bili vsi popolnoma zadovoljni s tem predlogom: in na to smo enoglasno predsednikom osnovalnega odbora volili našega preč. g. vikarija ter prosili, naj bi to prepotrebno zadevo pospešil, da bodo pravila od višjih oblastniji kmalu potrjena in da se skliče postavni občni zbor, pri katerem bode predsednik in drugi odbor voljen. Samo „Domačinu“ ni bilo to po godu; kajti sam pri sebi si je mislil, (kar bi se bilo tudi gotovo zgodilo) ako bodo združeni obe Vertojbi v eno društvo, ne bom jaz „Domačin“ od nobedne stranke in za nobedno rabo voljen.“ Zato je začel ljudstvo ščuvati in hujskati da naj si v dolj. Vertojbi napravijo svoje lastno društvo, ne pa da bodo pokorni sv. Jožefu, ker sv. Janez je več kakor sv. Jožef!

Domačin pravi na dalje v svojem dopisu, (pa šmentana glava ga je vedno bolj bolela in očitvidno je, da je roka risala brez da je glava vedela kaj) da smo imeli meseca oktobra nove volitve za obč. starešinstvo in da o volitvah ni nihče nobenega obširnejšega dopisa priobčil. Se ve, da to je res. Pa zakaj se ni niti pisalo? Zato ker v gornji Vertojbi ne zna nobeden v časnikišču lažij priobčevati; in „Domačinu“ pa ni dihalo to zadevo priobčevati; kajti moral bi priobčiti tudi, da v doljni Vertojbi so zaklali dvoje telet, da so volilce, ki so jih iz drugih občin privabili, gostili in napajali, da so na volišče prišli pijani in da so ravno oni dajali povod nerednostim. Takrat „Domačin“ ni hotel tega priobčiti, ampak še le sedaj, ko je menil da se je stvar pozabila, je prišel s tem na dan. Pa kaj hobejmo, saj le zaradi bolečin v glavi ni vedel kaj piše v Sočo. No slednjič pravi „Domačin“, da sedaj pričakujemo novih volitev, ker so bile prve zaradi županove „furbarije“ ovržene. Temu stavku moramo podpisani na ravnost ugovarjati in izreči, ubogi Domačin se je v svojej nezavedni domišljiji celo laži poslužil, da bi svojemu dopisu v Soči dodal še nekoliko paprike; kajti ravno narobe je, kar je pisal. V starešinstveni seji dne 3. septembra, ko se je sklepalo zaradi dnevov volitve, je eden iz gornje Vertojbe omenil, da ker je več nego 1000 volilcev mora biti po postavi 30 starešin in 15 namestnikov, na kar sta ravno iz doljne Vertojbe dva starešina temu oporekala s besedami, da je še s 24 starešinami preveč „konfužjona“ in temu so vsi dru-

gi starešini iz dolj. Vertojbe priterdili, in ker tem besedam ni nihče ugovarjal, se je v zapisnik zapisalo za 24. starešin ne pa za 30, kakor „Domačin“ sanja, Župan pa je to glavarstvu koj sporočil ker se mu je zdelo da ni pravi ta sklep. Glavarstvo je odgovorilo, da starešinstvo nima nobene pravice sklepe delati proti določbam postave. Župan jo ta odlok tudi starešinom in volilcem objavil, za kar ima dokaz v rokah. „Domačin“ in tovarši se niso za to zmenili ampak pri volitvi so imeli na listkih le po 8 starešin in 4 namestnike zapisane, in po tem redu se je tudi volilo po dogovoru s volivno komisijo, h katerej je bil pozvan tudi zastopnik iz dolj. Vertojbe, ki ni črhnil nobedne besede proti temu.

Da se je pa volitev še po noči nadaljevala ni župan tega ukazal, ampak c. k. vladni komisar, ki je bil k volitvam poslan, je na zahtevo volivcev tudi iz dolj. Vertojbe, Merna, Bilj i. t. d. odločil, da se volitev nadaljuje, dokler so volilci navzoči.

Glede računov, o kojih čenča bolna glava „Domačinova“ je toliko resnice, kakor v celem dopisu, to je: nič; in ako je pa res kaj napačnega, zakaj se ne obrne „Domačin“ do velesl. dež. odbora, koji bode župana zaradi nepostavno vpisanih „raznih stroškov“ na odgovor tirjal. — Toliko v pojasnilo domačinovega dopisa v Soči.

Mnogo bi še proti „Domačinu“ priobčili, pa nočemo se s takim nepoboljšljivim in neozdravljivim človekom prepirati, samo čuditi se moramo uredništvu Soče, da je v svoje predale sprejelo dopis, iz kojega je jasno razvidna razburjenost in strast, in podtikanje ognja k sovraštvu.

Jožef Nemeč,

župan.

Janez Černe r. Jož.,

podžupan.

Jožef Nemeč (kerpan), Janez Černe r. Andr., France Batistič, Janez Batistič, Karol Pelos, Alojzij Černe, Janez Nemeč, Andrej Lašič (drlaščev), Andrej Lašič (flegar) starešini.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nadvojvodo Franc. Ferdinanda d'Este je presvitli cesar imenoval svojim namestnikom v vrhovnem poveljstvu armade.

Državni proračun je predložil novi finačni minister dr. Kaizl. Potrebščina je proračunjena na 721.9 milijonov, pokritje pa na 722.3 milijona, toraj znaša prebitok 448.900 gl. Minister je napovedal, da bo skušal izvesti zakon o povišanju plač, odpraviti časnikiški kolek in erarično mitnino na cestah. Zato pa je napovedal povišanje indirektnih davkov. Povišanje davkov je res glavna naloga vsakega finančnega ministra.

Posl. Šukljeja je slovanska krščansko-narodna zveza zopet vsprejela kakor člana. Posl. Šuklje je lani izstopil iz zveze.

Dr. Ivan Sušteršič je odložil državnozbornski mandat. K temu koraku, pravi v oklicu do svojih volilcev, ga silijo razne okolnosti: omajano zdravje, preobloženost z odvetniškim poslom, rodbinske razmere, pred vsem pa dejstvo, da se hoče v „Gospodarski zvezi“ in „Zvezi kranjskih posojilnic“ popolnoma posvetiti gospodarski organizaciji slovenskega naroda, zlasti kmetijskega stanu. Nas je ta odstop iznenadil, a tolaži nas dejstvo, da se dr. Sušteršič popolnoma posveti gospodarski organizaciji.

Državnozbornske seje so se doselej izbrabile za razprave o vladini izjavi. Posebno so si skočili v lase nemški liberalci in nacionalci s Schönerejem, ki jim je očital izdajstvo nemštva. Tako se trati čas. Ubogo ljudstvo pa plačuj, a koristnih postav ne pričakuj.

Delegacije so sklicane na 9. maja v Budimpešto. Od delegacij se zahteva 50 milijonov za napravo novih vojnihih ladij. Tej zahtevi vojnega ministra so nasprotni razni člani obeh ministerstev, in zato upamo, da se celih 50 milijonov ne bo znova naložilo na že itak težko obremenjene rame davkoplačevalcev. Tirjatev se je za polovico znižala.

Državni poslanci so se razšli na velikonočne počitnice. Zborovati prično še le 20. aprila.

Sprememba v gališkem namestništvu. Knez Sanguszko je odstopil. Namestnikom je imenovan grof Piniński, ki je hkrati postal tajni svetnik.

Vnanje države.

Grški princ Jurij je zopet resen kandidat za mesto guvernerja na Kreti. Zanj se posebno poteguje Rusija, ki je

pripravljena imenovati ga guvernerjem tudi tedaj, ako bi sultan ne privolil v to imenovanje. Nemške in naše ladje so že zapustile Kreto. Stvar pa pri počasnosti turške vlade ne bo še tako hitro dozorela.

Mornarico pomnoži Nemčija. Tudi Francozi, Italijani, Španci in Američani skušajo tekmovati s svojimi sosedi. Tudi pri nas mislijo zahtevati 50 milijonov za pomnožitev ladij. Bremana za vojne namene kmalu postanejo neznosna. Res je drag ta oboroženi mir.

Med Španijo in severno-ameriškimi državami preti vojna radi Kube. Papež je ponudil španski kraljici posredovanje in zahteval naj se ustavi vojska na Kubi. Španija je vsprejela posredovanje pod gotovimi pogoji. Dal Bog, da modrost sv. Očeta prepreči prelivanje krvi.

Zola, katerega je radi sramotjenja francoske vojske sodišče obsodilo v jednoletno ječo, je oprostilo kasacijsko sodišče. Oproščen ni kakor nekrič, marveč iz jedinega vzroka, ker vojni minister, ki je pozval Zola pred porotnike, ni bil opravičen vložiti pritožbe, marveč je za to upravičeno samo vojno sodišče, katero je Zola napadal. Zola je oproščen, a resnice s svojim podtikanjem še ni dokazal.

Napadnika graškega kralja Karditzi in Giorgis sta bila obsojena na smrt. Karditzi je rekel, da ga je do tega pripravilo časninarstvo.

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. Žive podobe iz trpljenja Kristusovega je v Ljubljani predstavljala Krščansko-socialna železničarska zveza. Predstave so bile izborne. — Pri volitvi članov pridobitnega davka komisije v Ljubljani so samo v tretjem razredu zmagali Slovenci. — Na Bledu so obhajati sv. misijon. Vodili so ga č. o. Lazaristi. — Na Kranjskem je bilo koncem leta 503.977 prebivalcev. — V Polhovem Gradcu je umrl Matevž Trobec, oče mil. škofa Jakoba Trobca.

Na Starjerskem. Konsumno društvo nameruje osnovati v Šoštanj. — Vinorejsko društvo na Vidmu razpustilo se je svojevoljno zbog pomanjkanja udov. Malomarnost! — Pogorela je hiša čevljarja Hajnskega pri Sv. Trojici. — Č. g. Franc. Korošec, urednik vrlega „Slov. Gospodarja“ je imenovan za nadžupnika pri Sv. Križu tik Slatine. — V Čreti blizu Rač sta se v dimu zadušila dva otroka. Stariši so ju pustili sama doma. — Pri Sv. Juriju ob Taboru so potegnili iz vođe 50 letnega moža. Kako se je utopil se ni zvelelo. — Na smrt na visicah je mariborsko sodišče obsodilo Franc. Vračka, ker je ubil svojega tasta in taščo. —

Na Koroškem. V krški škofiji je bilo v l. 1897 rojenih 6655 zakonskih in 4617 nezakonskih otrok. Žalosten sad nemškega liberalizma. — Sodišče v Celovcu je obsodilo 6 mladeničev v zapor, ker so v deškem semenišču razbili okna. — Delo so ustavili celovski krojaški pomočniki. — Na straži se je vstrelil v Celovcu vojak 7. pešpolka J. Stützl. — Železniško ministerstvo je dovolilo, da se pri tehniške priprave za ozkotirno železnico na sv. Višarje. —

NOVICE.

Gorica.

Vsem naročnikom in sotrudnikom voščimo vesele praznike, proseči jih, da nam ostanejo še nadalje zvesti.

Nov grob. Umrl je v torek 5. t. m. v Gorici obče znani in priljubljeni gospod Valentin Kancler, nadučitelj v pokoju. Bil je pokojnik rodom Solkanec. Dolga mučna bolezen je končala plodnosno njegovo življenje. Tiho, mirno — brez zvonjenja — spremljali smo pokojnika k večnemu počitku na veliki četrtek. Udeležilo se ga je ogromno število odličnega občinstva, otroci „Sloginih zavodov“ in p. n. učiteljsko. Truplo so prepeljali v rojstni kraj starodavni Solkan.

Prosimo prijatelje in znance pokojnikove naj nam dopošljejo obširniji spis ali vsaj podatke o tistem, a uzornem delovanju odličnega rodoljuba.

Poslanec dr. Gregorčič je v krepki interpelaciji odgovoril na interpelacijo posl. Lenassija radi namišljenega izživljanja o priliki letošnjih naborov. Kar so iskali, so dobili.

Slovenske pridige v Gorici pri sv. Ignaciju so končale pretečeno soboto. Cerkev je bila dan na dan polna, dasi je bilo vse dni skrajno neugodno vreme. Da, bolj ko smo se bližali koncu tedna — več ljudstva vseh stanov je prihitelo,

da bi slišalo zveličavne nauke. Z mirnimi, prepričevalnimi besedami obrazložil je govornik med drugim tudi namen človeka, katerega sreča ni v bogastvu, ne v uživanju, tudi ne v čednosti sami zase, ampak stvarjen je edino za Boga; razkril je zopet drugi večer preklestvo, katero teži na človeštvu, največje zlo — greh; pokazal kaj je bilo in kaj bi bilo in je tudi še sedaj človeštvo brez Jez. Kristusa. Enako nam je naslikal podobo našega Izveličarja Boga-človeka Jez. Kr., zadnji večer pa vidno ustanovo na zemlji, pravo rim. kat. cerkev. Po pridigi je bil vsak večer „mali blagoslov“. Kako mogočno je tu odmeval od visokih obokov nandušeni „sveto, sveto, sveto...“, ki je gromel iz tisoč in tisoč hvaležnih prsij pred prestol Najvišjega. Le kdor je moral, zapustil je cerkev pred končanim blagoslovom, a še njemu je bilo žal, da ni užival veličastnega trenutka. In to verno ljudstvo, ki tako v dejanju kaže svojo versko prepričanje naj bi izginilo v valovju nenasitnega lahonškega framasonstva. Ne! To ljudstvo nosi v sebi pogoj življenja, kal prave sreče — resnico sv. vere, tega ljudstva čaka dan zmage — dan ustajenja. V ime hvaležnih poslušalcev izrekamo srčno hvalo veleč. msg. župniku in veleuč. g. dr. Pavlici, kateri je rade volje preuzel ne lahko nalogo, za katero je bil v zadnjih trenutkih naprošen. Dal Bog blagoslova in nam še priložnosti vtrditi svoje versko prepričanje ob živi besedi svoje materinščine, katera že radi tega, ker je naša beseda nas spominja naše matere, ki nam je — otrokom iste nauke cepila v srce.

Običajno slovo pridige velikega petka je imel večeraj ob 7. uri zvečer veleuč. g. dr. Jož. Pavlica. Cerkev je bila polna.

„Amico“, pa „Pr. list“. „Amico“ v zadnjem času prevrača take kozolce, da niti najtrezniši katoliški časnik „Slovenec“ v Ljubljani, ne izbira več izrazov, kedar piše proti „Amicu“. Vse, kar je o njem pisal je resnično, dasi „Amicovce“ strašno kotje v oči. Izgovarjajo pa se s tem, da „Slovenec“ motri primorske odnosaže skozi kranjska očala; le nam t. j. „Pr. l.“ ne morejo odpustiti, da smo se z njim zadnji čas zopet malce pobavili, le nam ne...

Pa, da bi prišel z proti — dokazi na dan, o kaj se: za „Amico“ kedar je nasproti „Pr. l.“ v zadregi, je prav dobra liberalna fraza, češ, *ni res, obrekuješ, lažeš* itd. „Calunnie“ je vse tisto, kar je pisal „Pr. l.“ o „Amicovcih“ in njih politiki.

Mi konstatujemo, da je „Slovenec“ še hujše dal pod nos „Amicu“, nego mi; dalje ničesar ne preklicujemo in, če hoče „Amicova“ gospoda stvari priti do dna, naj le uboga „l' Eco del Litorale“, v katerim jo je znani *Tergestinus* pozval, da se pritoži proti nam na pristojnem mestu. Da, i mi tako sodimo! Le spišite obtožnico proti „Pr. l.“ pa pošljite jo kamor tiče in nikar ne odnehajte.

Tako nam vsaj ne bode treba nameravanega sestanka odposlancev slovenske duhovščine iz vseh 4. primorskih škofij, da bi sestavili spomenico, ki naj bi klasično osvetlila tudi vaše javno delovanje kakor sploh politiko vseh „kat.“ ital. strank na Primorskem. Če nas boste namreč tožili, se bode le ta spomenica naravno in dosledno ter sama ob sebi razvila. Mi smo pripravljeno... Ergo!

Nov slov. obrtnik. V Gorico se naseli s prvim majnikom sobni slikar in pleskar g. Iv. Alešovec iz Opatije. Mož je v svoji obrti strokovnjak in unet rodoljub.

Kolesar je povozil v ulici Vetturini otroka. Ne more se nikdar dovolj priporočati previdnosti pri kolesanju. — Nesreče se vedno množijo!

„Amico“ pa slovenski liturgični jezik. Zopet in zopet se bavi *Amico* s slovenskim bogoslužbenim jezikom v cerkvah v Istri.

Vse svoje orožje proti njemu zajemlje iz knjižur nekega Salate. No, menda bo res vse le solata, pa brez soli in olja ono, kar je spisal o napominanem predmetu mož, ki neki še ni dovršil nobenih študij.

V zadnjem spisku se „učeni“ Salata zaganja celo v *staroslovenski* bogoslužbeni jezik, kar pa je celo „Amicu“, kakor se zdi, malo predrzno! No, no! Le dajte, gospoda, le dajte! Prepričani smo, da starodavnih in priznanih pravic, ki tičejo slovenskemu bogoslužbenemu jeziku v isterskih cerkvah, nikakor ne pojeste s „Salato“!! Prosit!

Opozarjamo na poziv v priligi, kateri skuša pobiti in razrešiti predsodke in sumničenja, katera je stvarila nevednost ali pri nekaterih tudi zlobnost zoper cerkev Srca Jezusovega v Gorici. Zavla-

dati mora med nami pravica in zavlada tudi mir. To pa upamo da dosežemo, ako med nami v lastnem svetišču kraljuje Srce božjega Odrešenika, katero vse enako ljubi!

Šolski dom se zida. Upamo, da odbor ne zagreši stari narodni greh, kakor odbor „Narodnega doma“ v Ljubljani, ter posamezna dela odda tujim obrtnikom.

Društvo „Šolski dom“ je imelo v sredo 6. t. m. izreden občni zbor, v katerem se društvena pravila nekoliko premenila, oziroma popolnila. — Društvenik ali društvenica more postati vsakdo, ki plača na leto vsaj 1 krono; do zdaj je znašala najnižja udnina 1 gld. na leto. — Društveniki in društvenice „Šolskega doma“ bodo imeli enake pravice in dolžnosti; društvenice bodo imele vrhu tega v odvisnosti od društvenega odbora svoje posebno načelnništvo kot ženski oddelek „Šolskega doma“. — Načelnišvo ženskega oddelka bo sestavljeno iz petero odbornic goriške ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, ki je pristopila „Šolskemu domu“ kot ustanovnica, ter iz štirih odbornic, katere bodo volile društvenice „Šolskega doma“ v posebni seji. V sejah „Ženskega oddelka“ bo imela vsaka društvenica po en glas. — Aho pristopi društvi v katerem kraju zunaj Gorice petnajst društvenic, sme jim načelnništvo „Ženskega oddelka“ dovoliti, da se združijo v pododdelek ali podružnico, katero vodi načelnništvo, ki je sestavljeno tako, kakor določa načelnništvo „Ženskega oddelka“, v vsakem slučaju posebe. — Na enak način se morejo ustanoviti zunaj Gorice pododdelki ali podružnice „Šolskega doma“ za društvenike v odvisnosti od društvenega odbora. — „Ženski oddelek“ in podružnice značijo le notranjo uredbo društva in ne spadajo v vrsto tistih podružnic, katere ima pred očmi § 10. zakona o društvih. — V nedeljo, dne 17. aprila skliče predsednik „Šolskega doma“ društvenice v sejo v čitalnične prostore ob 11. uri popoldne, da se ustanovi „Ženski oddelek“.

V dobrodelne namene je zapustil pokojni profesor Pertout 10.000 gld. za ustanovitev notranjega gimnazija v Gorici, 100 gld. slovenskemu in 1000 gld. italijanskemu Alojzijejšču.

Samomor. V soboto se je vrigel z Sočinega mosta Janez Černic iz Doberdoba. Padel je na pesek, ter takoj mrtev ostal. Vzrok so baje pravde.

Mazzoli — obsojen. Pri obravnavi radi tatvine pri g. Kopaču so bili obsojeni 4 dečki, ki so kradli vosek. Trgovec Mazzoli pa, ki je vosek kupoval, dobil je 7 mesecev, ter mora povrniti škodo. Laški listi o tem molče.

„Corriere“ je priporočal svojim čitateljem protestantske govore v Gorici, da še v Trst je spremljal pastora in poročal kje in kedar je govoril. — Isto židovsko trobilo je molčalo o govorih P. Volberta in še vedno molči o slovenskih pridigah pri sv. Ignaciju. Vsak uvidi zakaj?

„O du, mein Oesterreich“ je patrijotična pesem, in kjerkoli se čuje, mora na pravega Avstrijca napraviti prijeten, domoroden utis. Ali ne tako pri naših irredentovcih! V gledališču so jo nedavno peli nemški igralci, irredentovci pa so — sikali. Seveda, Galibabijev marš, „Nella patria“ itd., to so jim patrijotične pesmi, in v imenu takih življenj se še drzne kdo v našem državnem zboru staviti interpelacije. Blaž, Blaž, kaj čenčaš!

Ravnateljstvo vinarkega in sadjarskega društva za Brda. — Ker so se na podlagi odloka c. kr. okrožne sodnije v Gorici z dne 20. listopada 1897, št. 3799, društvena pravila premenila, vabi se Vas k občnemu zboru, ki bo dne 17. aprila 1898. ob 3. in pol uri popoldne v Biljani z naslednjim dnevnim redom: 1. Volitev ravnateljstva za triletno dobo t. j. do 31. julija 1900. — 2. Morebitni predlogi in nasveti po §. 38. društ. pravil. — V Gorici, dne 20. sušca.

„Unione“, ital. politično društvo imelo je redni občni zbor v nedeljo 3. aprila ob 15:30 uri v Gradiški. Da se je veliko govorilo zoper Slovence, da je bil vedno v besedah naš vrli drž. poslanec dr. Gregorčič — se razume že samo ob sebi. Povedal je tudi drž. poslanec, kaj bi bil odgovoril v drž. zboru na interpelacijo dr. Gregorčiča — z zgodovinskimi dejstvi . . . , kateri pa nič ne dokažejo, ampak le potrjujejo, da Slovenci niso imeli nikdar v Gorici svojih pravic, po samovolji in krivi — drugih.

Tudi žid Graziadio je povedal marsikaj lepega, tudi nekaj za duhovnika-poslanca Zanettija — kar naj si dotični gospod prečita in dobro zapomni.

Zopet interpelacija. Še sedaj se je hotel osmesiti znani mestni oče Karol Seppenhofer v mestnem starešinstvu goriskem. Tihjal je račun od župana, kaj je

storil sl. municipij, da bi dobila v večini italijanska (?) škofija ital. nadškofa. Za take interpelacije mora biti sposoben le kak — Seppenhofer.

Poročilo „gorijske ženske podružnice sv. Cirila in Metoda“ pri X. podružničnem občnem letnem zboru dne 27. marca 1898.

S tem dnem nastopi ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Gorici desetletno narodnega delovanja. S ponosom smemo poudarjati, da ne pojenjuje ljubav, s katero se oklepajo rodoljubkinje naše podružnice, tem več le še bolj vskipjeva vseslovenska ljubav širom naše lepe domovine. Ljubene do slovenske mladine je prodira v vse sloje našega ljudstva, vzrasla je do občudovanja visoko, tako da se istemu ne zdi nobena žrtev prevelika. Koliko slov. mladega naraščaja se je tekom malo let odgojilo na katoliško-slovensko-avstrijski podlagi ter rešilo iz dušnega in narodnega propada! Prijetna zavest, da ni zaostal naš, nežni spol pri tem blagem delovanju, ampak po svojih močeh pripomogel cvetoči slovenski mladini do napredka in omike, je pač najdražje zadostilo vsega truda. Delujmo nevstrašeno dalje v duhu nebeških zavetnikov sv. Cirila in Metoda. Izginejo naj vse razlike visokega in nizkega, izobraženega in priprostega. Vse se mora spajati v soglasno jedoto, kakor sta spojila sv. brata, prišedši mej slovenske rodove, vse stanove v slozni ljubezni, zjednila jih v veri in jeziku.

Dal Bog, da bi nam pri takem blagem delovanju ohranili blagi prijatelji in pokrovitelji slovenske mladine svojo prijazno naklonjenost, za kar jim presčna zahvala!

Pri podružničnem občnem letnem zboru dne 16. maja 1897. l. so bile v načelnništvo izvoljene te-le gospe in gospe: prvomestnica: g. g. Amalija Drufova, tajnica: g. Ana Dovgan, namestnica: g. g. Ivanka Dekleva, g. Karolina Makuc in g. Lavoslava Koršič. Odbornice: g. Marija Kancler, g. Karolina Zavnik in g. Milena Premrou. Pri podružnični seji dne 18. majnika 1897. l. se je sklenilo, naj se gg. poverjenicam pismeno zahvali za trud in skrb pri nabiranju letnine i. dr. proseč jih, naj še nadalje blagovoljno delujejo v razvoj društvenega namena. Za leto 1897. so bile naprosene te-le gg. poverjenice: g. Terezija Klančič v Podgori, g. Kristina Lokar v Mirnem, g. Karolina Furlani v St. Andrežu, g. g. Gabrijele Franko in Solkanu in g. Marija Komac v Kviškem.

Prijaznim sotrudnicam naša iskrena zahvala!

Odbor je priredil v preteklem društ. letu dva koncerta, 11. dec. 1897. in 15. jan. 1898. leta. Čisti dohodek prvega koncerta v znesku 200 gld. se je izročil odboru za „Šolski dom“. Od čistega dobička drugega koncerta se je izročilo 100 gld. odboru za „Šolski dom“, 50 gld. pa „Sloginim“ učnim zavodom.

O božičnici so bili obdarovani otroci otroških vrtecev v Pevmi, Podgori in veliko število revnih otrok iz vrtecev in razredov „Slogine“ šole v Gorici z oblekami, obuvali, pokrivali itd. Blagi prijatelji naše mladine so prihiteli revni in bedi učeše se mladine na pomoč z radodarnimi doneski v denarju in z različnimi drugimi darovi. Povrni Bog vsem p. n. g. darovalcem in darovalkam njihovo usmiljeno delo.

Slavno vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani nas je povabilo k XII. redni veliki skupščini v Škofjo Loko dne 5. avgusta 1897. Zastopala je goriško žensko podružnico sv. Cirila in Metoda pri XII. redni veliki skupščini v Škofji Loki gospa Erhovnic.

Naša podružnica šteje do danes:

ustavnovnic	26
letnic	150
podpornic	4
Skupaj	180

Načelnništvo je imelo v društvenem letu 7 sej.

V minolem društvenem letu je došlo v blagajno:

Dohodkov:	
1. Preostanek lanskega leta	gl. 39.67
2. Ustanovnica	10.—
3. Letnina in podpornina	147.45
4. Radodarni doneski	32.—
4. Ostanek letne veselice	15.52
Skupaj	gl. 244.64

Stroškov:

1. Odposlalo se je glav. vod. v Ljubljano	gl. 150.—
2. Božičnice in druge medletne porabe	57.64
Skupaj	gl. 207.64
Ako odbijemo od dohodkov	gl. 244.64
stroške	207.64
ostane še v blagajni	gl. 37.—

C. kr. kmetijsko društvo naznaja, da je urok za skupno naročbo bakrenega vitrijola in žvepla podaljšalo do konec meseca aprila.

Čudna znamenja. Slučajno prišel sem po nekaj letih zopet v Kanal. Iskal sem duhovnika, znanca, ki slušbuje v kanalskih hribih. Ker ga nisem našel tam, kjer navadno ostaja, hotel sem se posloviti in iti po službenih opravkih dalje. Povedo mi pa, da je danes v Kanalu skupna spoved, ali kakor tam pravijo „spovednica“. Zato grem v farno cerkev pogledat, morda ga kje vidim, zakaj rad bi ga bil videl po dolgih letih.

Pa kako sem se zavzel, ko sem videl komaj kakih 60 ljudi pri spovednicah, dasi je bilo, kakor so mi pravili, sedem spovednikov. Pa to bi ne bilo še nič, morda še dobro znamenje, da so drugi pridnejši že opravili svojo velikonočno dolžnost. Nekaj družega me je pa jako vžalilo.

Letala je mladina ven in noter, smejala se in pogovarjala, malo drugače, kakor na ulici. Kje je red v cerkvi, kje spoštovanje do sv. kraja! Še pri nas, okoli Trsta, je bolje. Žalostna znamenja!

Se bolj me je pa osupnilo, ko sem slišal zvečer — na oljčno nedeljo — čujte ljudje božji! — na oljčno nedeljo! divje vpitje po ulicah in gostilnah, kakor bi bil pustni terek. Kaj nima županstvo domače policije, da takim surovežem zamusi nesramna usta in jih vtakne v zasluzni zapor?! Nisem si mogel kaj, da ne bi obsojal takega počenjanja.

Hudo se mi je zdelo, ker sem nekdanj ljubil kraj in ljudstvo, kjer sem vžil marsikako veselo uro.

Predno je solnce posijalo, zapustil sem vžaljen kraj, da čim preje pridem k dragi mi družinici in izbršem žalostne vtise, ki mi jih je zadal popoldan in večer oljčne nedelje v Kanalu.

Popotnik.

Iz Volč. Končan je volitveni boj! Zmagala je, kakor sploh ni bilo drugače pričakovati „stranka prava“. V prvem in drugem razredu se ni nasprotna stranka niti udeležila volitve, v tretjem pa je sijajno propadla — tedaj občna zmaga. Red je bil uzoren, ker naši volilci so si v svesti dolžnosti in pomena občinskega vodstva.

Vesetje med ljudstvom je splošno in nepopisno. Upanje je, da pridejo občinske razmere vendar enkrat v pravi tir. Ni mala naloga, katero so si naložili novi občinski možje: celiti je treba stare rane, delati v prosoh občine v bodoče, dvigniti gospodarstvene razmere. Koliko dela, težkega a — hvaležnega dela!

Upamo, da možje, katerim je ljudstvo izročilo osodo občine, nesebično pokažejo z delom, da so vredni zaupanja. To delo naj zbliža zopet stranki tudi vse zmerne, trezno misleče može, kateri so v volitvenem boju stali v sovražnem taboru, saj tu je marsikaj narekovala *strast. Razum naj prevlada!* In mirno bomo sodelovali v prid in blagor občine. Na noge tedaj vrli možje! Na delo, ker resnobni so dnovi, a delo in trud vam nebo blagoslovi!

Trst-Istra.

Tržaška „Edinost“ je s 3. aprilom pričela izhajati po dvakrat na dan; in sicer v lastni tiskarni. Požrtvovalnost slovenskih veljakov v Trstu je omogočila „Edinosti“ lastni dom in tiskarno. Tržaški Slovenci so s tem činom pokazali, da ob Adriji še biva čvrst rod, ki ga ne upogne še tako hitro sila, za svoja prava navdušen rod. Čestitamo vrlim tržaškim rodoljubom. „Edinosti“ pa želimo, da se bode pogumno borila za naši sveti dve svetinji, vero in narodnost. Obojno je treba braniti z vsemi močmi proti dvojnemu nasprotniku.

Premeščen je c. kr. okrajni glavar A. baron Marojčič, sin slavnega hrvaškega junaka, iz Zadra na namestništvo v Trst. Baron Marojčič je vrl rodoljub.

Za drugo železnično zvezo u Trstom. Državni poslanci jagoslovenskih dežel so osnovali poseben odbor, kateremu je naloga delovati na to, da se napravi še druga železnična zveza s Trstom.

V komisijo za odmerjenje davka na osebno dohodarino sta bila v tržaški okolici v tretjem razredu izvoljena narodna kandidata g. Andrej Černe in istemu namestnik g. Ivan Balanč.

Po pomoti je v Trstu 14 letni mladenič Piazza izpil mesto zdravila — zavlepleno kisline. Mladenič je izdahnul svojo dušo že čez jedno uro.

Piran proti tržaškemu škofu. Občinski zastop piranski se je izjavil proti mil. škofu tržaškemu radi spora z občino tržaško. Mil. škof je odpovedal

birmo, ki se je imela deliti na binkoštno praznike.

Zamuda vlaka zaradi pretepa na istem. Iz postaje Sv. Andrej v Trstu je odšel 1. aprila zjutraj tovorni vlak. Naenkrat se je vlak ustavil. Kaj se je zgodilo? Na stroju sta se sprla strojevodja in kurjač, ter se pričela pretepati. Kurjač je potlačil strojevodjo, ki pa je še o pravem času ustavil vlak.

V Buzetu napravili so na novem zvoniku hrvaški in italijanski napis v spomin, kedaj je bil sezidan. Buzetskim Italijanom se je zdelo to krivično, ter so se pritožili na namestništvo. Ker pa odgovora ni bilo, so si pomagali sami. Po noči je nekdo hrvaški napis izklesil. Tako delajo Italijani. Nimajo obzira niti do oblasti.

Lujiza Pesjakova, poznana slovenska pisateljica je umrla v Ljubljani. V. m. p.

Vseučilišni odbor. Izprožila se je misel, naj bi se o Veliki noči sošli zastopniki bogoslovnega, pravnškega in modroslovnega slovenskega znanja, da sestavijo skupno spomenico na ministerstvo glede ustanovitve slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Posvetovali naj bi se s strokovnega stališča o potrebi in važnosti tega zavoda, o sredstvih in pomočnikih, o zadržkih in ovirah. Za zastopnike je odločil bogoslovni profesorski kolegij profesorje gg. dr. Janežiča, dr. Dolenca in dr. Krika. Od pravnikov so voljeni gospodje dr. Ferjančič, dr. Majaron in svetnik Polec; od „Matice Slovenske“ gospodje predsednik Levce in ravnatelj dr. Požar in Šubič.

Odbor slov. kat. akad. društva „Danice“ na Dunaju se je pri 1. redni zborovi seji z dne 1. t. m. sestavil sledeče: predsednik: stud. med. August Levičnik, podpredsednik: med. Fran Dolšak, tajnik: iur. Ivan Sinkovic, blagajnik: phil. Bogumil Remec, knjižničar: iur. Anton Bartol, arhivar: med. Ivan Hubad. „Pomladni glasi“ 8. zvezek. Za piruhe so tudi letos podali ljubljanski bogoslovci mladini ličen zvezek mladinskih spisov in pesnij. Bolj izbranega, primernega in res zabavnega berila slovenska mladina gotovo nima. Zato priporočamo duhovnikom, vzgojiteljem in starišem, da pridno sežejo po njih, cena kartoniranemu izvodu je 40 kr., v platno vezanemu 55 kr.

„Hovder, hovder, hovder“,

ali šaljiva slovnica.

(Dalje; sp. A. M.)

Navaden „hovder“ v novejem času je tudi ta, da se železnik *ati dopustnik* z „naj“ ne piše pravilno, n. pr. „Rekel sem mu, naj dela“. Jaz mislim, da tu ne gre izpuščati „da“. Nekteri pisci pa imajo sicer „da“, izpuščajo pa „naj“ in pišejo: rekel sem mu, da dela na vrtu. Edino pravilno je: „Rekel sem mu, da naj dela...“ Da je „da“ tukaj potreben, posnamemo s sličnih rekov, ko ne govorimo dopustno, ampak določno, n. pr.: „rekel sem mu, da pojde z mano“; „... da hodi prepočasi“. Če hočemo spremeniti poslednji stavek v železnik, ni treba družega, ko da vtakemo va-nj „naj“: „rekel sem mu da naj hodi počasi“. Ne tedaj „rekel sem mu, da hodi po lepem“ ali: „naj hodi po lepem“, ampak: „da naj hodi po lepem“ i. t. d. Sicer pa bi imel o pogojniki in železniku še marsikaj povedati. — Kakor s sedanjikom namesti prihodnjika, ali kakor s „pseudo-conjunctivom“ (= lažnjivim veznikom), tako kvarijo pisci naš jezik tudi s tem, da nočejo ali ne znajo rabiti pogojnika in železnika ali tudi velevnika, kakor misel nanese. Kar je naše slovenščine naj lepši kinč in po čemur se slovenska skladnja ponosno meri s staroklasičnima jezika, prav to „hovder“-ji zametavajo!! Kdor ne verjame meni, naj bere Ivan Šolar-jevo razpravo „Die Tempus- und Moduslehre im Slovenischen“ v „Jahresbericht-u gorišk. gimnazija 1. 1862.“ (Dalje prihodnjič).

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: Francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, gorušice (Senf) ter drugo u to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmerni cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutih
trgovca v Semeniški ulici št. 1
v hiši, kjer je „Trgovsko obrtna zadruga“.

ZALOGA PIVA

iz prve kranjske eksportne pivovarne

T. FRÖHLICH-A

— na Vrhniki pri Ljubljani —

priporoča svojo izborno pivo v sodčehkih in steklenicah, ktere so plombavane, ter že v pivovarni z najbolje uležanim pivom napolnjene.

Obetajoc p. n. častitim odjemalcem iz mesta in dežele v vsakem obziru solidno in točno postrežbo priporoča se za blagohotna naročila

udani

Joško Rovar

zaloga vrhniškega piva

GORICA — Rabatišče št. 18.

Ambrož Furlan

trgovec

z jedilnim blagom

na Tržaški cesti 4 v Gorici

priporoča kavo, riž, sladkor, moko, žito, otrobe, cement, vse poljske in domače pridelke.

Podružnica je v ulici Parcar št. 10 Podturnom.

Postreže vestno in po zmerni ceni.

Naznanilo.

Kunce ali „domače zajce“ velike pasme francozke, tako zvane „normandince“ in „belgice“ ima vedno na prodaj po primernih ceni.

Anton Poljšak

Zapuže, pošta Ajdovščina.

Živinorejci pozor!

Podpisani naznanjam, da imam na prodaj **živinsko sol** po 8 kr. kilogram.

Jožef Munih

Sv. Lucija na Mostu dne 23. marca 1898.

SAUNIC & DEKLEVA
V GORICI

v Nunski ulici št. 14-16.

Velika zaloga

šivalnih strojev

in dvokoles.

raznih sistemov kakor tudi iz BOMBUSA.

Lastna mehanična delalnica za popravljanje

dvokoles in nikliranje.

Otvorjenje trgovine.

Podpisani naznanja slavnemu slovenskemu občinstvu v Gorici in z dežele da je otvoril pri sv. Roku na ulici proti Šempetru v lastni hiši št. 30 trgovino z jedilnim blagom po poštenu ceni. Priporoča se p. n. občinstvu za obila naročila beleži z vsim spoštovanjem

Vincenc Podgornik

trgovec, Št. Peterske ulice št. 30

Naznanjam preč. duhovščini in vele-slavnemu občinstvu v Gorici in z dežele, da sem otvoril lepo urejeno

brivnico

na Travniku št. 21, zraven Paternolijeve knjigarne in loterije.

Obljubujem točno in hitro postrežbo, ker sem preskrbljen s 3 delavci. — Prodajam tudi profuma. — Toplo se priporočam udani

Anton Pucelj,
brivski mojster.

Prodaja iglastega in listnega drevja, vednozelenega olepševalnega grmovja, cvetlic, zelenja, semena vsake vrste, po najnižjih cenah

A. EDER

Via Vogel, tik vojašnice

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

zvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejega za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila zvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najuljudneje.

Zaloga dežnikov in solčnikov.

C. kr. priv. krojni aparati

M. POVERAJ

krojaski mojster in trgovec v Gorici na Travniku t. 22 loterje.

Priporoča svojim rojakom na deželi in v mest vsakovrstno manufakturno blago, gotovo perilo, dežnike, ovratnike, zavratnice itd. — Gotove možke obleke za vsaki stan po najnovejši pariški modi.

Blago prodaja tudi na meter tako po ceni, da lahko posluži vsakaterega in sicer za možke obleke do 80 kr. naprej, za celo obleko (3-20 m.) od gl. 2.50 naprej.

Sprejema naročila tudi za izdelovanje raznih oblek; odjemalcem blaga je prosto, si izgotoviti obleko tudi drugod.

Ed. Pavlin,

v Gorici

v Nunskih ulicah št. 10.

nasproti gostilne „Belega Zajca“ usoja priporočiti preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščeniš sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake velikosti, zlatih čerk, lesenih stajal za palme, zlatih loucev, svilnatih trakov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnic, bisernih vencov, papirja (manšete) za šopke, papirja v vsakih barvah za izdelovanje cvetic.

Belega in črnega papirja in zlatih nog za rakev, zlata za olepšanje.

Vse po najnižjih cenah

Opozarjam tudi da tiskam črke na perilo in sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela.

Slovenska tvrška ustanovljena 1. 1876.

J. Pipan & C. v Trstu

Via Valdirivo št. 18

ima veliko zalogo in prodaja le na debelo

kavo, riž, južno sadje, olje vseh vrst za jedilo, za stroje, ribjo mast za strojarje itd.

Priporoča se trgovcem v Gorici in na deželi za obilne naročbe.

Cerkev zaobljubljena Presv. Srcu Jezusovemu v Gorici.

Poziv.

Začasni odbor za zidanje cerkve zaobljubljene Presv. Srcu Jezusovemu v Gorici je sklical 9. sušca 1892. shod meščanov. Na tem shodu izvoljeni odbor se je obrnil 30. rožnika 1894. do vernikov s prošnjo, da bi blagovoljno podpirali novo zidanje. To prošnjo je blagoslovil sam nadškof Alojzij.

Načrt za novo cerkev, katerega je naredil arhitekt Emilij Pelican, je sprejel in potrdil goriski mestni zbor. Cerkev se je imela zidati na starem pokopališču. Prostor za njo je dovolil mestni zbor v seji 28. svečana 1891. Stavil pa je pogoj, da se mora začeti zidati v letu 1895., in da mora odbor dokazati, še preden bi začel zidati, da ima sredstev, kolikor bi jih bilo treba za dokončanje zunanjega dela.

Odborov poziv se je blagohotno vzprejel. Želja, da bi videli vstati spomenik ljubezni do dragih pokojnikov na tistem kraju, polu tolikih spominov in tolikih želja — nova cerkev, svetišče zaobljubljeno Božjemu Srcu, in torej središče jedinsti in vir nebeških zakladov — večen spomenik petdesetletnice vladanja Nj. Veličastva cesarja Frančiška Jožefa — zadovoljujoča ne samo duhovne potrebe stanovalnikov tistega kraja, ampak zajedno njegov najodličnejši kras — evo to so razlogi, ki so pospeševali darove in dajali nove sile odboru, da bi šel dalje svojo pot.

Meseca listopada 1895. se je odbor nadejal, da se bo delo res srečno končalo. Saj je imel znatno vsoto denarja in dokaj materijala, poleg tega mu je bilo zastoj obljubljenih celig 2473 voženj. Da to premoženje ne bi mrto ležalo, in da bi pridobil še več darov, je odbor prosil 29. listopada 1895. mestni zbor, naj mu odkáže na starem pokopališču prikladen prostor za skladišče materijala.

Prošnje pa mestni zbor ni uslišal.

×

30. grudna 1895. naposled je mogel odbor uradno izkazati, da ima dovolj sredstev za začetek zidanja, kolikor jih je zahteval proračun, katerega je sestavil veščak in potrdil c. kr. nadinženir. Odbor in dobrotniki so za gotovo pričakovali, da bo mestni zbor priznal, da je odbor izpolnil v pravem času vse zakteve. Toda mestni zbor je v seji 11. malega travna 1896. izjavil, da je rešen vseh dolžnostij

do odbora. Še več. Za podelitev prostora je zahteval, da bi mu odbor podpisal nove pogoje. Hotel ie n. pr. imeti popolno in večno patronsko pravico samo za to, ker bi dal prostor. Zahteval je, da bi sestavili nov proračun, kateri naj bi kazal, koliko bo stalo zunanje delo. Hotel je vedeti vse dodrbnosti in natančne mere.

Zahteval je da bi moral odbor dokazati preden bi začel delo, da — do meseca rožnika 1897 — da ima sredstev koliko bi jih bilo treba da bi bila cerkev popolno doделana in končana kar se tiče zunanjega okrasa.

Zahteval je, da bodi cerkev meseca rožnika 1897. popolno doделana in končana, kar se tiče zunanjega okrasa.

Mestni zbor je ta svoj sklep odboru naznanil 12. malega travna 1896. Odbor pa je odgovoril in izrekel, da je v pravem času izpolnil vse bistvene pogoje, ki mu jih je mestni zbor stavil v podelitvi l. 1891. Odbor je poudarjal, da je pogoj patronske pravice nov, da o tem pogoju v prvotni podelitvi nič ne stoji, in da ima o patronski pravici odločevati samo cerkvena oblast. Drugega pogoja pa odbor ni mogel izpolniti v sedanjih okoliščinah in v odločenem času, to je do konca rožnika 1897. Po tem pogoju bi odbor namreč moral izkazati, da ima mnogo nad 53.000 goldinarjev. Toliko bi mu pa bilo zadostovalo po prejšnjem proračunu.

Tako odbor ni mogel zidati cerkve na starem pokopališču po pogojih, katere mu je stavil mestni zbor, ko mu je l. 1891. prepustil prostor.

Zato in pa, ker ni smel delati zoper voljo darovavčev, se je odbor zvesto držal načel, katera je razglasil v svojem pozivu 30. junija 1891. Na podlagi § 17. svojih pravil je odstopil in izročil listine in društveno premoženje, t. j. načrte, les in denar, — denarja je bilo 22.736 gld. 90 kr. — Nj. Prevzvišenosti mons. Alojziju Zornu, goriskemu knezu in nadškofu.

×

In vender, ker smo novo cerkev zaobljubili Presv. Srcu, ker smo jo namenili za patrijotičen spomenik. in ker jo je želelo toliko dobrotnikov, smo jo morali zidati. Nj. Prevzvišenost mons. Alojzij Zorn, ki je tako goreče hrepenel, da bi se z novo cerkvijo po njegovi škofiji boli razširilo češčenje Božjega Srca in ljubezen do Presvetlega Cesarja, je pooblastil

tedanje odbornike, da so se spet združili v „Odbor za zgradbo Cerkve zaobljubljene Presv. Srcu Jezusovemu v Gorici“. Za novi odbor je On sam potrdil pravila, katera je pozneje odobrilo tudi c. kr. namestništvo v Trstu.

Tako ustanovljen odbor se je spet lotil dela. Živo je čutil, da se cerkev mora zidati radi poprej omenjenih razlogov. Videl je tudi, da dela po volji dobrotnikov nove cerkve in darovcev. Zato je sklenil za gotovo plačilo kupiti oni prostor na starem pokopališču, katerega poprej ni bilo moč dobiti zastonj. Toda spet zaman. Odborovo prošnjo 27. grudnia 1896. je mestni zbor v seji 19. velikega travna 1897. odločno odbil.

×

Ko so na tak način izpodleteli naperi za pridobitev zemljišča na starem pokopališču, se je moral odbor odločiti; ali naj se za vedno odreče zidanju cerkve, za katero so se toliko zanimali verniki, ali pa naj izbere drug prostor.

Ako bi bili morali dobrotniki voliti, naj li zidajo ali ne, vemo, da bi se bili odločili za zidanje, potem pa bodi kjerkoli. Tako tudi mi. Prisiljeni smo bili zapustiti oni blagoslovljeni kraj, katerega smo vedno želeli. Zato smo slednjič sklenili kupiti drug prostor za zidanje. To pravico nam dajó pravila v 3. členu.

Ta prostor, katerega je kupil odbor, da bo tam postavil namenjeno cerkev, zaobljubljeno Presvetemu Srcu Jezusovemu, meri 4183,43 kvadratnih metrov. Tla so vzdignena in trdna. Leži pa ta prostor tam, kjer se stikate ulici Usina in Leoni. Obrnen je proti cesti Corso Francesco Giuseppe. Nova cerkev bo ustrezala dušnim potrebam prebivavcev mestnega oddelka, kateri se bo čedalje bolj razvijal, kakor kaže. Tam doslej ni nikake cerkve. Prostor je enako oddaljen od mestnih cerkva, in cerkev bo ljudem prav na priložnem kraju.

Someščani in sodeželani! Cerkev, zaobljubljena Presvetemu Srcu Jezusovemu, se bo torej res zidala: to veselo novico vam danes lahko naznanimo. Vzdignila se bo nova cerkev, kar žele vsi verniki naše nadškofije. In prihajali bodo z vseh stranij va-njo molit in ponižno častit Božje Srce ter Boga prosit za drage rajnke. Vzdignilo se bo zavetje miru in tolažbe, spomin, da se je znova posvetila naša dežela Presv. Srcu Jezusovemu in spomin petdesetletnice vladanja našega Presvetlega Cesarja.

Toda, kdaj bo sezidana nova cerkev? Someščani in sodeželani ter vsi, ki ljubite Srce Jezusovo, to zavisi od vas, od vaše ljubezni, ki ste jo že tolikrat v tako obilni meri pokazali. Delo je težavno, to vsakdo ve; toda katero sveto delo se nima boriti z mnogovrstnimi težavami? Odbor je imel dosihmal mnogo prestatí, da je nadaljeval to podjetje, ki je nad vse drago našim srcem, pa pripravljen je prestatí še več za tako plemenito stvar, samo da ga boste vi podpirali.

Od vaše pomoči je torej zavisen izid podjetja. Brez razlike stranke, narodnosti in stanov ste veledušno prispevali doslej; kažite še nadalje v tem svetem delu, da ste vsi bratje, da vas vse

prešinja isti verski duh in odkritosrčno, lojalno domoljubje.

V tem svetem podjetju naj nas vse podpira misel, da je to delo blagoslovil in večkrat priporočil priljubljeni naš nadškof mons. Zorn, blagega spomina. Naučušnj nas za vstrajnost vzgled nepozabnega našega predsednika dr. Pavla Frapportija, kateri je ves gorel za sveto naše delo. Tako, kakor ta plemeniti mož, delajmo vsi, da se srečno izide delo, in da tako čim prej izpolnimo goreče želje našega novega kneza in nadškofa.

Zares je Prezvzišeni in Prečastiti mons. Missia na dopis, s katerim se mu je odbor ponižno poklonil dobrohotno odgovoril ter pohvalil in podvzetje priporočil Božjemu Srcu. On želi moči in stanovitnosti vsem, ki sodelujejo. S prelepimi besedami piše, da bo Njegovemu srcu največja tolažba ako bo videl, da bo v njegovi škofiji nova cerkev povzdignila pobožnost k Presv. Srcu Jezusovemu. „Ta pobožnost (tako piše prečastiti nadpastir) se kot nalašč prilega našemu času, ko je vse razcepljeno in razdeljeno. Prav Božja previdnost je razodela to pobožnost. Jaz ne vem, kaj nas bi moglo uspešneje zediniti, nego duhovno središče vsega krščanstva—Božje Srce Jezusovo.“

Na delo torej! Vsak še tako majhen dar, vsaka pripomoč bo ljuba Presv. Srcu, ki bo obilno poplačalo vse darovavce. Zedinimo se v tem delu, delajmo z zaupanjem, izkažimo se veledušne in močne v stvari, s katero bomo svečano izpovedali sv. katoliško vero in pokazali udanost Presvetlemu Cesarju.

V Gorici 25. sušca 1898.

Odbor za zgradbo novo Cerkve Presv. Srca Jezusovega.

Žiga grof Attens, podpredsednik.

Dr. Al. Faidutti,
tajnik.

×

Opombe: 1. Odbor bo skrbel, da se ustanovite v novi cerkvi dve večni sv. maši na teden za žive in mrtve dobrotnike.

2. Imena onih dobrotnikov, ki so že podarili, ali pa še bodo, vsaj 50 gld., bodisi v denarju bodisi v dela, bomo dali vsekati v kamen, katerega bomo postavili v novi cerkvi.

3. Kdor bi rad nabiral darila ali obljubljene darove za novo cerkev, lahko dobi v ta namen nabiralno polo pri odboru blagajniku, g. Ivanu Ferrario v Rastelu št. 16.

4. Vse zneske prosimo pošiljati istemu blagajniku ali pa Odboru za zgradbo cerkve zaobljubljene Presv. Srcu Jezusovemu v Gorici. Darove, ali pa kar kdo obljubi, bo odbor naznanjal po časopisih. Kdor podari vsaj pet goldinarjev, lahko zahteva pobotnico.

×

Katoliškim časopisom, njim, ki goré za čiščenje Presv. Srca ter vsem dobrotnikom priporočamo in jih prosimo, naj širijo ta poziv, kar je mogoče.